

Vaxljuset

NR. 4 2022 • SEPTEMBER–NOVEMBER

Susan Duku
berättar
om uppbrott
mod och
styrka

KALENDARIUM
Allhelgonahelgen i
Vaxholms kyrka

CHARLOTTE FRYCKLUND
Möt nätprästen som synlig-
gjort kvinnor i Bibeln

Svenska kyrkan
VAXHOLM

Människan du möter är din spegelbild

Jag kanske ska introducera mig. Jag heter Jerry Högberg och vikarierar ett par månader för kyrkoherden.

2016 gick jag i pension från min tjänst i Täby församling. Jag har sedan dess hjälpt till med gudstjänster och förrättningar här i Vaxholm.

I söndags när jag läste Evangelietexten om *Nådens gåvor* och sedan predikade över ämnet började jag fundera över vad det är som skiljer oss människor åt. I episteltexten som föregår Evangelietexten talar Paulus om att vi är som lemmar i en kropp, alla med olika funktioner, men vi är till för varandra. Alla är vi duktiga på olika saker men det är endast tillsammans vi kan skapa något med våra funktioner eller nådegåvor. Ensamma spelar våra nådegåvor, våra förmågor, ingen roll, de har ingen funktion i ett "vakuum".

Vad är det som skiljer oss människor åt?

Jag tänker att det som skiljer oss åt endast sitter på ytan. Det är de egenheter och förmågor som vi visar utåt mot andra människor. Jag ser ut på ett sätt som skiljer mig från alla andra och det du kan det kan inte jag. Dessutom har vi olika livserfarenheter som leder till att vi tänker olika. Dessa olikheter gör att vi ser oss som åtskilda från varandra. Det i sin tur skapar konflikter för vi tycker

inte att vi förstår varandra. Det blir ett gap mellan jag och du.

Men vad är det då som förenar oss? Ibland när jag ser en grupp människor försöker jag se en skara med ljusväsen. Bakom den här masken som vi visar upp inför omvärlden finns en helt annan person. Min tanke kring frågan om vem jag är, bygger på min egen inre övertygelse om att vi alla är delaktiga i den storhet som vi kallar Gud. Det intelligenta, skapande väsen som utgör grunden till allt som existerar, är vi en del av. Precis som hela havet finns i en droppe och alla enskilda droppar utgör en oseparabel del av havet, så är vi alla delaktiga i varandra. Så jag tror att det egentligen inte finns något som skiljer oss åt från varandra. Vi hör alla ihop och allt det som till synes separerar oss från varandra är egentligen det som förenar oss. Mina gåvor, egenheter och kunskaper är till för dig, för utan dig är jag ingenting.

När du läst färdigt Vaxluset och ska gå ut och handla mjölk, tänk då att de människor du möter egentligen, i andlig mening, är din egen spegelbild.

JERRY HÖGBERG

Tf Kyrkoherde

JOURHAVANDE PRÄST

Skulle du behöva någon att prata med och församlingens präster eller diakoner inte kan ta emot ditt samtal, kan du mellan kl. 22.00–06.00 alltid ringa Jourhavande präst på tel. 112

VAXLJUSET

Nr. 4 2022, årgång 27

Vaxluset är en församlingstidning för Svenska kyrkan, Vaxholms församling och utkommer fyra gånger per år. Vaxluset delas ut till alla hushåll i Vaxholm. Nästa nummer kommer i december. Foto framsida: Emelie Simmons.

Redaktion: Madeleine Sarenfält, Christina Bursjö och Linda Metéus Haglund
Redaktör och layout: Linda Metéus Haglund

Ansvarig utgivare: tf kh Jerry Högberg
tfn: 08-541 717 11

Tryckeri/repro: Wikströms Tryckeri AB
Distribution: Post Nord

KONTAKTA OSS

Telefon- och öppettider på expeditionen:

Måndag–fredag kl. 10–12 samt
måndag och tisdag kl. 13–14.

Onsdagar kl. 10–11.30.

Tfn: 08-541 300 03

Besöksadress: Hamngatan 25

Postadress: Box 38, 185 21 Vaxholm

E-post: vaxholm.forsamling@svenskakyrkan.se

Hemsida: www.svenskakyrkan.se/vaxholm

Facebook: vaxholms församling

Instagram: [svenskakyrkanvaxholm](https://www.instagram.com/svenskakyrkanvaxholm)

Välkommen att skicka e-post till oss:

fornamn.efternamn@svenskakyrkan.se

Adresserna finns också på vår webbsida

Ordförande kyrkorådet Åsa Klint

tfn: 070-734 73 34

Ordförande kyrkofullmäktige

Jan Wester tfn: 070-396 51 86

Ordförande kyrkogårds- och fastighetsutskott

Sven Morin tfn: 08-541 320 16

Nyhetsbrev

Vill du prenumerera på nyhetsbrevet från Vaxholms församling?

skriv till vaxholm.forsamling@svenskakyrkan.se eller fyll i formuläret på hemsidan.

Bibliska kvinnor träder fram ur skuggorna

Charlotte Frycklund är nätprästen som via sin första bok: Bibelns kvinnor, 101 möten med kända och okända systrar, synliggör 101 osynliga kvinnor i bibeln, via ett ignatiansk förhållningssätt. Tidningen Vaxljuset ringde upp, och pratade om boken utifrån temat uppbrott.

TEXT: BIRGITTA STOLT FOTO: JOSEFIN CASTERYD
ILLUSTRATION: LINNEA BLIXT

– Jag minns för ett par år sedan, under fastetiden då många sa att de skulle fasta från Facebook och sociala medier. Man ser ju ofta sociala medier som en frestelse. Jag blev kränkt när jag hörde det. Man kan ju inte fasta från sina vänner, tänkte jag. Så jag bestämde mig för att vara extra religiös på Facebook den månaden. Jag började skriva bibliska texter i 40 dagar, lika många som fastedagarna. Det resulterade i nya facebookvänner och en hel mängd av nya bibliska vänner. Jag skrev fanfiction som jag först senare förstod även var en ignatiansk bibelläsningsslagmetod där man lever sig in i en människas liv- och värld genom fantasin. Dessa inlägg betydde mycket för många, och flera frågade när mina texter skulle komma i bokform, berättar Charlotte. Förutom att hon ständigt möter nya människor på nätet, håller hon även digitala andakter på Facebook.

IFRÅGASATTA UTTOLKNINGAR BIDROG TILL GODA SAMTAL

Charlotte berättar att forskare i exegetik (bibelvetenskap, eller konsten att uttolka text) stundtals ifrågasatte vissa delar av Charlottes uttolkningar. Detta bidrog till goda, insiktsfulla samtal. Syftet med boken var inte främst att ställa sig frågor som; *Var finns Gud i den här berättelsen?* eller: *Var är jag?* utan: *Vad kände, tänkte och upplevde exempelvis Noomi och Rut i den här situationen?* Att med känsla och fantasi försöka sig på att måla levande porträtt av alla dolda kvinnor i skuggan av de mer hyllade (oftast män) i bibelns berättelser.

Det var flera kvinnor som *grep tag* i Charlotte lite extra under skrivprocessen. Hon nämner exempelvis Maria från Magdala.

– Maria från Magdala växte och växte i mina ögon under skrivandet. Hon som blivit reducerad till en prostituerad men har verkligen förändrats inför min blick, säger Charlotte.

UPPBROTT OCH NYSTART

Vi kommer in på temat uppbrott som så många nu står inför när det är en ny termin. Hösten har inletts med skolstart och valrörelsen är i

full gång när denna text skrivs. De flesta har återvänt till sina arbetsplatser efter semestern. Rätt många par har under sommaren beslutat att skiljas, men många har även valt att både gifta sig och flytta till annan ort under sommarmånaderna.

Vad krävs för att bryta upp och börja om på nytt? Vad behöver en människa under ett uppbrott och vad händer med en människa som gör flera stora uppbrott under ett liv?

– Om vi tittar på Rut och Noomi så bryter Noomi upp från Betlehem när det blir hungersnöd. Senare dör hennes man och två söner. Rut mister sin man, men väljer att följa sin svärmor tillbaka till hennes hemstad och släkt. Man kan välja att läsa den som en roman. Rut gifter sig sen med Boas och de får ett barn. Han beskyddar de två änkorna. Men det framgår framför allt att det är Noomis barn. I Ruts bok är det kärleken mellan Rut och Noomi som gestaltas. Man kan välja att läsa det som en samkönad kärlek. Det är befriande att se hur kärleken kan ta sig nya vägar och att det finns så många olika typer av familjekonstellationer.

Charlotte nämner att nåden aldrig blir lika uppenbar som när människan förlorar allt.

När man bryter upp så behöver människan vänner, medvandrare och sällskap. Men framför allt trygghet och hitta ny mark. Anledningen till uppbrott är sällan av glad karaktär och man behöver hitta styrkan inom sig, säger Charlotte.

MARIAS MÅNGA UPPBROTT

Uppbrott är ett av många teman i bibeln. Charlotte nämner att hon aldrig tänkt på hur många uppbrott som Maria faktiskt gjorde, att hon exempelvis gav sig ut på resa som höggravid

Vill du berätta om något uppbrott du varit med om?

– Det största ”gå-vidare-ögonblicket” var när min son dog. Han var bara fyra dagar gammal när han dog. Jag var arg på Gud för att han tog livet av min son. Jag fick bland annat tröst i berättelser och filmer som *Anne på Grönkulla*, och i flera av

Tomas Sjödens böcker samt i *Harry Potter*, pojken som faktiskt överlevde.

I rollen som präst vad ger du för råd till människor som står inför små- eller stora uppbrott?

– Att hitta trygghet igen, kan-ske genom upplevelser tillsammans med andra människor. Det är oftast inte ett bra tillfälle att börja med något nytt projekt, utan viktigt att vara lite snäll mot sig själv. Man kan exempelvis hitta tröst och igenkänning i böcker, filmer, i kyrkan och dess berättelser och hos människor som vill oss väl. För mig har skrivandet av boken öppnat min relation till bibeln. Tidigare var den ett arbetsverktyg, men nu har den blivit ett myller av människor och vänner för livet.

NAMN: Charlotte Frycklund

FAMILJ: Man och fem barn, ett har hon förlorat

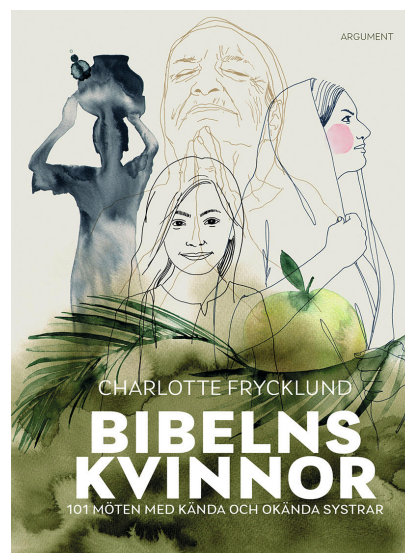
ARBETAR SOM: Nätpräst på Kyrkansliet i Uppsala och författare

PRÄSTVIGDES: 1997 för Skara stift

BOR: Utanför Uppsala, på landet

GILLAR: Bibeln, film, böcker och choklad

OM IGNATIANSKT FÖRHÅLLNINGSSÄTT: Det är en spiritualitet från den spanske mystikern Ignatius av Loyola där man lever sig in i bibelberättelserna via fantasin.

Charlotte Frycklunds bok *Bibels kvinnor* från Argument förlag.

RUT:

Ruts bok handlar om händelser som utspelar sig 1200–1100 f.Kr, men är skriven långt senare troligen 1010–970 f.Kr. Den utspelar sig under domartiden, det vill säga när Israels folk styrdes av domare. Det historiska syftet med boken är att berätta kung Davids släkthistoria. Rut är Davids farfarsmor och en av de tre kvinnor i Bibeln som får ge namn åt en bok. Hon är också en av de fyra kvinnor som nämns i Jesu släkttavla i Matteusevangeliet. Rut betyder *medkänsla* eller *herdinna*. Rut har bland andra dessa repliker: *Tvinga mig inte att överge dig och vända till-*

baka. Dit du går, går också jag, och där du stannar, stannar också jag. Ditt folk är mitt folk, och din Gud är också min Gud.

NOOMI:

I Ruts bok är det kvinnorna Rut och Noomi som står i centrum. Det är Noomis ursprung som bestämmer var hon och Rut hamnar när de bryter upp. Det är också Noomi som får upprättelse i boken, ett helt nytt liv i släktens närvaro. Noomi betyder *den ljuva*. Noomis repliker i Bibeln är bland andra: *Vänd tillbaka, mina döttrar! Varför skulle ni följa mig? Jag fö-*

der aldrig mer söner som kan bli män åt er. Gå tillbaka! Jag är för gammal för att gifta om mig. Om jag trodde att jag ännu kunde hoppas och redan i natt gav mig åt en man och rent av födde söner, skulle ni då vänta på dem tills de var vuxna? Skulle ni för deras skull stänga er inne, utan någon man? Nej, mina döttrar! Min lott är mycket bittrare än er: Herrens hand har slagit mig.

Källa: Bibelns kvinnor, 101 möten med kända och okända systrar av Charlotte Frycklund.

Illustrationen med Rut och Noomi finns med i boken Bibelns kvinnor. (Argument Förlag).

KALENDARIUM

Gudstjänster

I lokaltidningarna Mitt i och Kanalen finns predikotursannonser samt på församlingens anslagstavlor och i appen Kyrkguiden.

Månadsbladet kan du hämta i kyrkan och i församlingsgårdarna. Vill du få månadsbladet hemskickat, kontakta expeditionen på tfn 08-541 300 03 eller e-post vaxholm.forsamling@svenskakyrkan.se

Du hittar alltid aktuell och uppdaterad information på svenskakyrkan.se/vaxholm

ONSDAGAR KL. 12

På onsdagar kl. 12 i Vaxholms kyrka är det lunchmusik, andakt med musik, orgelmusik eller mässa.

MORGONANDAKT

Varje vardagsmorgon kl. 09 i Lukasrummet i församlingsgården.

KVÄLLSMÄSSA MED SING-ALONG GOSPEL OCH POP

Torsdagskvällar kl. 19.10 i Resarö kapell jämna veckor under höstterminen. Kl. 18.15 börjar sing-along med Gospel och pop.

TACKSÄGELSESDAGEN

SÖNDAG 9 OKTOBER KL. 11

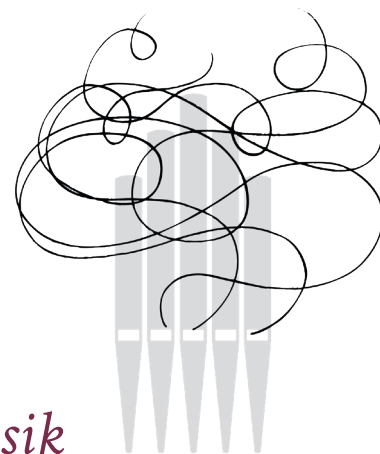
Traditionsenligt tacksägelsegudstjänst i Resarö kapell, med efterföljande höstmarknad. Kyrkkidz har gjort hantverk till försäljning och det brukar finnas mycket annat att köpa som hembakat bröd, blommor, grönsaker och andra gåvor från trädgården. Efter gudstjänsten serveras förstärkt fika. Alla pengar från försäljningen går till Världens barn.

Allhelgonahelgen

ALLA HELGONS DAG LÖRDAG 5 NOVEMBER KL. 16

Minnesgudstjänst med ljusständning. Vaxholms Kyrkokör sjunger ur *Faurés Requiem*. Vaxholms kyrka

Kaffe serveras på Nya kyrkogården från kl. 11. Vaxholms kyrka är öppen för ljusständning och stilla musik från kl. 11.

Musik i Vaxholms kyrka om inget annat anges

VAXHOLMS KULTURNATT

FREDAG 14 OKTOBER KL. 19.15

Carmen – en berättelse på liv och död. Arior och duetter ur Bizets älskade opera. Paula Hofmann, Carmen, Fredric Hellgren, Don José, Birgitta Levin, Micaëla, Håkan Ekenäs, Escamillo och Lotta Larsson. Piano.

ONSDAG 26 OKTOBER KL. 12

Lunchmusik

SÖNDAG 20 NOVEMBER KL. 16

Musik i höstkväll Johannes Brahms *Vier ernste Gesänge*. Fredric Hellgren, sång och Lotta Larsson, piano.

ONSDAG 23 NOVEMBER KL. 12

Lunchmusik Folkmusikduo Elin Therese Birkelund, sång och Simon Stålspets, mandola, munspel med mer.

SÖNDAG 4 DECEMBER KL. 16

Julkonsert med Vaxholm Gospel.

LÖRDAG 10 DECEMBER KL. 14

Musikcafé med Kom å sjungkören. Insamling till Act Svenska kyrkans julinsamling. Församlingsgården, Vaxholm

SÖNDAG 18 DECEMBER KL. 16

Julkonsert med Vaxholms kyrkokör och Patrik Kesselmark.

svenskakyrkan.se/vaxholm

På Vaxholms församlings hemsida kan du läsa mer om olika verksamheter och anmäla dig till bland annat pilgrimsvandringar, körer, retreat och barn- och ungdomsverksamhet. Här finns också alltid uppdaterad information om gudstjänster, musik och träffar.

Vaxholmsträffar

Tisdag 11 oktober kl. 12.30

Can't help falling in love with Elvis.

Artisten Lena Nilsson tillsammans med sin pianist Carina E Nilsson.

Tisdag 8 november kl. 12.30

Den gamla brandvakten i Vaxholm.

Urban Fredriksson berättar med ord och bild.

Tisdag 6 december kl. 12.30

Julen.

NOMINERA DIN KANDIDAT TILL FÖRSAMLINGENS HEDERSTECKEN

Förslag med motivering lämnas till Håkan Nord per e-post:

hakan.nord@svenskakyrkan.se

eller skicka till Vaxholms församling:
Box 38 185 21 Vaxholm.

Senast 1 november. Hederstecknet delas ut i samband med adventsgudstjänsten.

Läs mer på svenskakyrkan.se/vaxholm

KOM Å SJUNG MED OSS!

Kom å sjungkören hälsar nya medlemmar välkomna!

Vi sjunger lättare repertoar under lätt-samma former.

Vi träffas onsdagskvällar kl. 19-21 i församlingsgården.

Kontakta Fredric Hellgren om du vill vara med:

fredric.hellgren@svenskakyrkan.se

08-541 717 18

Vaxholmskvällar

MED SOPPA OCH FÖREDRAG

Kl. 18.30 serveras soppa

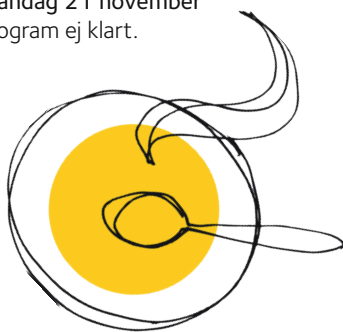
kl. 19 börjar föredraget

Måndag 24 oktober

Döpas eller doppas

Måndag 21 november

Program ej klart.

PILGRIMSVANDRING RUNT VAXHOLM

På en pilgrimsvandring vårdar du både kropp och själ. Samtidigt stillar du din nyfikenhet. Vem möter du bortom vägkröken, och inom dig?

En pilgrimsvandring kan innehålla olika stopp där livsnära teman tas upp som du får fundera på under vandringen

Följande lördagar under hösten:

Lördag 1 oktober och lördag 12 november.

Samling kl. 9.20 utanför kyrkan, vi går ca 9.30

Anmäl dig till Lotta Crispin Back.

Här hittar du mer information om pilgrimsvandringar:

www.svenskakyrkan.se/stockholmsstift/pilgrimsvandring

Retreat – en dag i stillhet och tystnad

Välkommen på retreatdag lördag 22 oktober kl. 9-15.30 i Resarö kapell

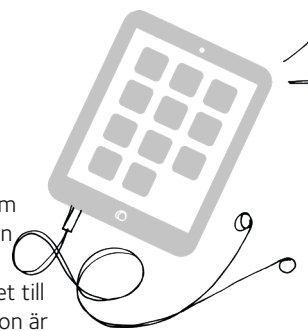
Se hemsidan: svenskakyrkan.se/vaxholm för mer information och anmälningsuppgifter.

FOTO: MAGNUS ARONSSON

Du är alltid välkommen att ringa

om du känner dig ensam eller är orolig. Men även om du bara känner för att prata. Telefonnumret till församlingens expedition är 08-541 300 03, du kan ringa på vardagar mellan kl. 10-12 samt måndagar och tisdagar mellan kl. 13-14. Onsdagar kl. 10-11.30 Säg att du vill bli kopplad till präst eller diakon.

JOURHAVANDE PRÄST

Om du vill prata med en präst andra tider på dygnet (kl. 22-06) kan du ringa Jourhavande präst telefonnummer: 112. Chatten är öppen alla kvällar kl. 20-24. Digitalt brev är öppet dygnet runt.

SUSAN DUKU OM ATT VARA KVINNA OCH PÅ FLYKT I 23 ÅR:

Det krävs mycket mod och styrka

Susan Duku från Sydsudan har varit på flykt sedan hon var ett litet barn. Hon har flytt till fots, med lastbil, på motorcykel, med buss och med flyg. Nu bor hon i Vaxholm sedan drygt ett och halvt år. Snart fyller hon 37 år och det blir hennes andra födelsedag som hon firar.

– Jag har inte velat eller kunnat fira min födelsedag, jag har alltid varit på flykt, säger hon.

TEXT OCH FOTO: EMELIE SIMMONS

Susan Duku sitter i köket på prästgården i Vaxholm och dricker en kopp kaffe. Bredvid vid bordet sitter även hennes fyra barn och hennes två yngre systrar och fikar. De har precis varit på söndagsgudstjänsten i kyrkan. Susan är ensamstående

med sina fyra barn och kom till Sverige för ett år och sju månader sedan. Hon vill berätta sin historia om hur det är att vara kvinna född i Sydsudan och vara på flykt i 23 år.

Hon börjar prata på svenska, men efter ett tag vill hon berätta på eng-

elska. Det blir enklare så, säger hon. Hennes berättelse är lång, och det vi återger här är en del av den.

GOSPELMUSIK GÖR MIG GLAD

– Min pappa sjöng i kyrkokören och gospelmusiken är därför en del av mig. Vi sjöng alltid tillsammans. Jag sjunger i Vaxholm gospel i kyrkan och blir väldigt glad att få göra det, säger Susan.

Gospelmusiken har i många stunder varit livsavgörande för henne för att orka fortsätta fly, att inte stanna och ge upp. Likaså bönen som gett henne hoppet att kämpa vidare.

Vi sitter i trädgårdsgruppen i Prästgårdens trädgård och det kommer lite regnstänk då och då, som blandas med Susans tårar.

– Min familj flydde till Uganda när jag var sju år, men en dag kom rebellerna och invaderade flyktinglägret och vi fick fly igen. Jag flydde själv eftersom jag inte hittade mina föräldrar, berättar hon.

Susan kom till ett annat flyktingläger och särskildes från sin familj. Under den tiden samlade hon tvättvatten i kärl och sålde till industrier i flyktingområdet, för att kunna köpa mat. Efter några år fick hon möjlighet att studera tack vare finansiering av två italienska kyrkorepresentanter från katolska kyrkan och 2007 började Susan studera på universitetet. Det skulle dröja sju år innan hon återsåg sina föräldrar i hemmet i Sydsudan.

EGET RADIOPROGRAM

Nära föräldrahemmet får Susan jobb på en amerikansk kristen radiostation och leder ett eget program där hon pratar om kvinnors rättigheter. Tack vare många kontakter får hon även ett jobb på ett kontor. Hennes

Susan Duku är glad över att hennes barn och två systrar fick komma till Sverige som kvotflyktingar.

första barn, en dotter föds men hon måste lämna bort henne en tid för att kunna försörja sig. Under några år föds hennes tre söner och Susan har jobb och bostad.

– Men situationen i Sydsudan förvärrades och vi var tvungna att fly snabbt. Den som blev tagen av militären skulle avrättas. Jag hade min dotter på internatet och flydde enbart med mina söner som då var fyra respektive två år och en bebis. Min dotter flydde med lärarna på internatet. Vi blev stoppade vid gränsen och intagen på förhör, men jag lyckades få dem att tro att jag skulle åka till sjukhuset med min yngsta som var sjuk, så att vi sedan kunde fortsätta fly berättar Susan.

SVÅR VANDRING MOT UGANDA

Vandringen mot Ugandas flyktingläger till fots var tuff. Längs med vägen låg dödade människor och Susan försökte hindra sina barn att se det fruktansvärda genom att täcka över deras ansikten.

– Jag fick till slut få lift med en somalisk man med lastbil där jag och barnen gömde oss under taket. Jag hade gömt 20 dollar i mina kläder på olika ställen och kunde betala honom, säger hon.

Mannen lyckades smuggla in familjen till FNs flyktingläger Rhino camp settlement i Uganda där de kunde känna sig säkra. Susans dotter som då var åtta år var på flykt och under en lång period visste hon inte om dottern levde. Efter tre månader återförenades de i lägret.

– Varje dag gick jag till en plats i lägret där flyktingar från andra läger samlades. Där frågade jag efter min dotter, men ingen hade sett henne. Det var en fruktansvärd tid för mig, säger Susan.

Nu börjar en tid med andra flyktingar i Uganda. Året är 2016 och det kommer dröja ytterligare fem år innan hon får komma till Sverige. Susan har sina dollar och lyckas bygga upp ett företag där hon handlar mat och säljer, likadant med kläder. Hon får uppdrag som översättare på engelska, arabiska och kakva, hon arbetar också för FN, Röda Korset, Oxfam med flera hjälporganisationer

som finns i lägret.

Susan börjar att driva frågor som kan göra att kvinnorna får det bättre.

– Det var osäkert att hämta vatten eller plocka ved eftersom det alltid fanns en risk att bli våldtagen. Sådana saker lyfte jag i samtal med hjälporganisationerna, berättar hon.

– Jag blev andras röst, för jag orkade kämpa, fortsätter hon.

Tårarna har slutat rinna och istället skrattar Susan och det glittrar till i ögonen.

HÅLLER TAL PÅ GLOBAL REFUGEE FORUM

Så kommer dagen som förändrade hennes liv. FN har uppmärksammat Susans kamp och hon åker till Genève för att prata inför första Global Refugee Forum, om kvinnor på flykt från Sydsudan.

– Jag och utrikesminister Ann Linde satt bredvid varandra. Men jag förstod inte var Sverige låg då, säger hon.

I sitt tal i forumet var hon noga med att prata från hjärtat utifrån sina erfarenheter att vara kvinna och

på flykt.

– Både ministrar från Uganda och Sydsudan satt i rummet och lyssnade på mig, säger hon.

Efter en dag tillbaka i lägret får hon information om att snabbt samla familjen och sina ägodelar.

– Sen flög vi till Sverige, och det gick väldigt fort, berättar Susan.

Hon beskriver en lättnad över att slippa fly och vara rädd.

– Jag har samtidigt mycket energi och är glad. Jag känner mig trygg, mina barn är inte hungriga, jag blir omhändertagen här.

Susan är van att arbeta, att kämpa för sitt liv, för sina rättigheter som människa.

– Jag vill fortsätta prata om kvinnor på flykt, och vad det gör med oss.

Ett litet barnansikte kikar ut genom fönstret. Det är Susans yngsta som undrar om hans mamma ska komma in på språkcaféet som började nyss.

– Mina barn är glada när jag mår bra. Nu ska jag gå in och prata svenska, säger Susan och går in i Prästgården.

Susan Duku, 37 år

BOR: Vaxholm

FAMILJ: fyra barn, två systrar (mamma och pappa i Uganda)

ARBETAR SOM: elevassistent på Rindö och går på SFI.

Sjunger i Vaxholm gospel.

Susan visar ett foto när hon talade på en internationell konferens i Tokyo om Afrikas utveckling.

Som en extra mamma

När pengarna knappt räcker till mat, när sjukdomarna tagit över livet, när ingen annan lyssnar. Då finns hon där som stöd: Mentormamman.

TEXT: SUSANNA OLIVIN, ACT SVENSKA KYRKAN FOTO: JOSEFIN CASTERYD/IKON

Ett ihållande regn har under flera dagar fallit över Kungariket Eswatini, det lilla landet vid Sydafrikas nordöstra gräns som tidigare kallades Swaziland. Skolbarnen hoppar vant över vattenpölar och lyckas på något underligt sätt undvika att bli nedstänkta av den rödbruna leran. Själv har jag lerstänkt upp till låren, trots att jag bara rört mig några hundra meter längs de vägar och stigar som mentormammorna tagit med oss på idag.

Hyreshusen som vi går till är kala betonglängor som snarare liknar djurstallar än bostadshus. Det finns varken el, rinnande vatten eller avlopp indraget i husen. Vid kraftiga regn blir det översvämning i de hål som används som toaletter och avföring rinner ner längs med sluttningarna. Även brunnsvattnet kan ibland påverkas. Det är lätt att förstå att den här miljön är hälsoskadlig för människor. Men här bor den familj vi idag ska besöka.

VI KALLAR HENNE GRANNY

Mentormamma Thandi Nzima går först och hälsar glatt på en pojke i fyraårsåldern, som leker ensam utanför ett av husen. Med hjälp av en lång pinne rullar han en hemmagjord liten bil framför sig i leran. När jag förstår att det här är sonen i familjen som vi ska besöka, frågar jag honom om det är han själv som gjort den. Han svarar att det är hans jämnåriga granne och jag imponeras av hur barnen kan omvandla skräp till så fantasifulla och funktionella leksaker.

Thandi har följt den fyraårige pojken Sakhile ända sedan han låg i magen på mamma Ncobile Nkambule. Familjen består även av lillebror Msimisi 20 månader och båda sönernas pappa som också bor tillsammans med familjen, vilket inte är helt vanligt här i området. Ncobile säger att det är mentormamma Thandi som hjälper dem att hålla ihop.

"Hon har alltid hjälpt mig om jag

har bråkat med min pojkvän, hon säger inte att jag ska lämna honom, hon hjälper oss reda ut våra gräl" skrattar Ncobile och lyfter upp Msimisi på höften.

Jag undrar vad pojkvännen tycker om att ha mentormamman så delaktig i deras liv och det visar sig att även han vänder sig till Thandi för att få råd.

"Min pojkvän ringer henne också och ber henne att prata med mig om han tycker att jag beter mig dåligt. Vi kallar henne Granny!"

EN AXEL ATT GRÅTA MOT

Thandi nickar igenkännande när Ncobile pratar om allt som hon hjälper dem med. Hennes roll som mentormamma är mycket mer än att väga och mäta barn. Hon är den som de unga mammorna här i området kan komma till för att få stöd och råd om precis allting. Många vågar inte vända sig till polis, myndigheter eller

Thandi Nzima arbetar som mentormamma i Eswatini.

sjukhus och andra vårdinrättningar. De går istället till mentormammorna för att få hjälp.

"Vi ser många unga tjejer som behöver hjälp. När dom blir gravida är dom helt ensamma med sina pojkvänner och deras föräldrar finns inte där som stöd, många har rymt hemifrån" berättar Thandi.

"Vi besöker mammorna och vi pratar med dem och informerar dem. Vi ger dem råd om hygien, om preventilmedel, om var de kan få tag i näringsrik mat. Vi kan så småningom skapa ett förtroende så att mammorna kan prata med oss om allting. Vi mentormammor kan vara en axel att gråta mot både för våra klienter och för samhället."

HIV ETT UTBRETT HÄLSO-PROBLEM

Människorna här lever i fattigdom och utanförskap med dåliga möjligheter att påverka sin situation. Sådana levnadsvillkor kan spå på könsrelaterat våld, våldtäkter och sexuellt utnyttjande. 80 % av de kvinnor som mentormammaprojektet stödjer är hiv-positiva. Trots att en så stor andel av befolkningen bär på viruset är det stigmatiserat och förenat med skam och utfrysning.

"När jag testade mig och fick veta att jag hade hiv tänkte jag SHIT! Jag var så rädd. Min största rädsla var att mitt barn skulle smittas" berättar Ncobile.

"Min mentormamma har hjälpt mig att berätta för min pojkvän. Hon hjälpte mig också med att ta mig till sjukhuset. Hon hjälpte mig och gav mig rådgivning så att barnen inte smittas."

Om bromsmediciner sätts in i god tid innan förlossning och om amning inte kombineras med annan föda som kan skapa sår i spädbarnets tarm, kan barn skyddas från hiv. Endast 4 % av de barn vars mammor har en mentormamma är hiv-positiva. Ncobiles båda söner har klarat sig från viruset.

MENTORMAMMAN HOPPET MITT I MÖRKRET

Ncobile har mött många utmaningar i sitt 28-åriga liv. Hon säger att hennes egen mamma dött och att hon rymde hemifrån eftersom hennes pappas nya flickvän inte var snäll emot henne. När vi pratar om försörjning berättar hon att hon arbetat i textilindustrin. Sedan drar hon ner tröjan och visar mig ett långt rött ärr som börjar strax nedanför halsen.

"Luften var inte bra i fabriken. Jag har fått operera lungorna."

Thandi och Ncobile går igenom barnens journaler. Thandi skojar med barnen och försöker locka fram ett leende, men de är blyga för oss främlingar som kommit in i deras lilla hem. Ncobile och Thandi skrattar desto mer. De har en nära relation och det märks att de kan prata obehindrat om allting.

Jag frågar Ncobile vad hennes mentormamma betyder för henne och hon svarar med värme och tacksamhet i ögonen.

"Hon dömer mig aldrig, istället sitter hon ner hos mig och frågar mig om min situation. Hon är en mamma, en mormor, en pappa, hon är allt för mig!"

Stöd Act Svenska kyrkans arbete för alla människors rätt till ett värdigt liv! Swisha din gåva till 900 1223. Tack!

Läs mer: svenskakyrkan.se/act

VAXLJUSKRYSSSET

							PLATS FÖR ALTARE		BÖN-PASTA	FALLEN-HET	ÄR OFTA SKAV FALS	GURKA	KAN MAN GÖRA AV PULVER
							ANINGS-LÖS						
							OHÄMMAD						
									PROPER ELEK-TRONISK MUSIK			KÄNNA KÄRAR DEN GER OSS C	
							HAR ETT NASALT LJUD	ARMA FINNS I ÖVRE SKIKT					
										HAND-LANDE GRÖNT O. LUDET?			LUR
ORDSMEDJAN	TID FÖR AVGÖR-ANDE SKRIFTEN	ALTERNATIV VID SVÄRT VAL	STRYKA PÅ	SER TILL ATT DET EJ SPRI-DER SIG	JULGOTT		SLÅ EN TYP AV GOLF-SLAG	LÄNGD KORT METALL-KROK			HUDE LUTHER MÄNGEN		VATTEN-RÖRELSE
					DÅLIGT SÄLLSKAP JESUS MORMOR						ORD FRÅN JESUS PÅ KORSET	ÄR VISSA GRÅ KAN DOFT GOM	
HJÄRTA SMÄRTA MED ETT FINT SÄTT						KARAN-TÄN KRÄFT-DRYCK							
			RUSNING FRAMÅT						VIND-STÖTEN TANGENT			DET HÄR	EFTER KRISTUS INTERNA-TIONELLT
BO TRYCKS VID FARA PYSA								BEDRIVA PROPAGANDA					
			GRABBAR			GER MAN I FINALEN				SOM MAN HAR PÅ KÄNN			

Lämna eller skicka lösningen senast 1 november till Vaxholms församling, Box 38, 185 21 Vaxholm, Hamngatan 25.

Märk kuvertet *Korsord*.

Vinnaren får boken Bibelns kvinnor av Charlotte Frycklund.

NAMN:

ADRESS:

TFN:

Vinnaren kontaktas per post eller telefon.

															
METRO: POL	LJUS- KÄRS- LIGHET	S	CO- MEKAN- ISM	FISK BYGG- UPPGÅ- SE	N	FLAKT	KAN HÖRAS LÅNGS BORG	ÖSTER- LÄNDSE TEMPEL- ROBBAD	P	ABBAS SAM- LINGE- ALBUM					
REED		L	O	U		ISBÄT- TATION FÖLJN	O	B	E	H	A	G			
		S	A	L	T	K	A	R	E	G	O				
	KÄR ETT SMÅROST HÖRSÄG DUNELL		STÄR- FÄGEL TJUTER			FÖR NÄRS HÄNDEN		I	F	J	O	L			
	KÄR ETT SMÅROST HÖRSÄG DUNELL		S	K	A	R	V	S	L	A	D	D			
ORDSMEDJAN	BÄR ADAM OCH EVA ENALLAR	L	INTE SEXTETT	LITET RUM	F	TÄNK- SPRID	D	I	S	T	R	Ä	VISVLAR	Y	R
		G	Ö	R	N	A	T	U	R	E	N	E	N	T	
		H	Å	V		J	R		K	E	M	I	S	J	A
		E	K	K	A	S	S	A	N		N		T	Ä	R
		I	N	F	O	T	U	T		O	G	Ä	R	N	A
		D	Y		M	U	S	E	R		G	A	S	B	I
		E	R	N	Å		A	R	R	O	G	A	N	T	
		H	Å	V		J	R		K	E	M	I	S	J	A
		E	K	K	A	S	S	A	N		N		T	Ä	R
		I	N	F	O	T	U	T		O	G	Ä	R	N	A
		D	Y		M	U	S	E	R		G	A	S	B	I
		E	R	N	Å		A	R	R	O	G	A	N	T	
		H	Å	V		J	R		K	E	M	I	S	J	A
		E	K	K	A	S	S	A	N		N		T	Ä	R
		I	N	F	O	T	U	T		O	G	Ä	R	N	A
		D	Y		M	U	S	E	R		G	A	S	B	I
		E	R	N	Å		A	R	R	O	G	A	N	T	
		H	Å	V		J	R		K	E	M	I	S	J	A
		E	K	K	A	S	S	A	N		N		T	Ä	R
		I	N	F	O	T	U	T		O	G	Ä	R	N	A
		D	Y		M	U	S	E	R		G	A	S	B	I
		E	R	N	Å		A	R	R	O	G	A	N	T	
		H	Å	V		J	R		K	E	M	I	S	J	A
		E	K	K	A	S	S	A	N		N		T	Ä	R
		I	N	F	O	T	U	T		O	G	Ä	R	N	A
		D	Y		M	U	S	E	R		G	A	S	B	I
		E	R	N	Å		A	R	R	O	G	A	N	T	
		H	Å	V		J	R		K	E	M	I	S	J	A
		E	K	K	A	S	S	A	N		N		T	Ä	R
		I	N	F	O	T	U	T		O	G	Ä	R	N	A
		D	Y		M	U	S	E	R		G	A	S	B	I
		E	R	N	Å		A	R	R	O	G	A	N	T	
		H	Å	V		J	R		K	E	M	I	S	J	A
		E	K	K	A	S	S	A	N		N		T	Ä	R
		I	N	F	O	T	U	T		O	G	Ä	R	N	A
		D	Y		M	U	S	E	R		G	A	S	B	I
		E	R	N	Å		A	R	R	O	G	A	N	T	
		H	Å	V		J	R		K	E	M	I	S	J	A
		E	K	K	A	S	S	A	N		N		T	Ä	R
		I	N	F	O	T	U	T		O	G	Ä	R	N	A
		D	Y		M	U	S	E	R		G	A	S	B	I
		E	R	N	Å		A	R	R	O	G	A	N	T	
		H	Å	V		J	R		K	E	M	I	S	J	A
		E	K	K	A	S	S	A	N		N		T	Ä	R
		I	N	F	O	T	U	T		O	G	Ä	R	N	A
		D	Y		M	U	S	E	R		G	A	S	B	I
		E	R	N	Å		A	R	R	O	G	A	N	T	
		H	Å	V		J	R		K	E	M	I	S	J	A
		E	K	K	A	S	S	A	N		N		T	Ä	R
		I	N	F	O	T	U	T		O	G	Ä	R	N	A
		D	Y		M	U	S	E	R		G	A	S	B	I
		E	R	N	Å		A	R	R	O	G	A	N	T	
		H	Å	V		J	R		K	E	M	I	S	J	A
		E	K	K	A	S	S	A	N		N		T	Ä	R
		I	N	F	O	T	U	T		O	G	Ä	R	N	A
		D	Y		M	U	S	E	R		G	A	S	B	I
		E	R	N	Å		A	R	R	O	G	A	N	T	
		H	Å	V		J	R		K	E	M	I	S	J	A
		E	K	K	A	S	S	A	N		N		T	Ä	R
		I	N	F	O	T	U	T		O	G	Ä	R	N	A
		D	Y		M	U	S	E	R		G	A	S	B	I
		E	R	N	Å		A	R	R	O	G	A	N	T	
		H	Å	V		J	R		K	E	M	I	S	J	A
		E	K	K	A	S	S	A	N		N		T	Ä	R
		I	N	F	O	T	U	T		O	G	Ä	R	N	A
		D	Y		M	U	S	E	R		G	A	S	B	I
		E	R	N	Å		A	R	R	O	G	A	N	T	
		H	Å	V		J	R		K	E	M	I	S	J	A
		E	K	K	A	S	S	A	N		N		T	Ä	R
		I	N	F	O	T	U	T		O	G	Ä	R	N	A
		D	Y		M	U	S	E	R		G	A	S	B	I
		E	R	N	Å		A	R	R	O	G	A	N	T	
		H	Å	V		J	R		K	E	M	I	S	J	A
		E	K	K	A	S	S	A	N		N		T	Ä	R
		I	N	F	O	T	U	T		O	G	Ä	R	N	A
		D	Y		M	U	S	E	R		G	A	S	B	I
		E	R	N	Å		A	R	R	O	G	A	N	T	
		H	Å	V		J	R		K	E	M	I	S	J	A
		E	K	K	A	S	S	A	N		N		T	Ä	R
		I	N	F	O	T	U	T		O	G	Ä	R	N	A
		D	Y		M	U	S	E	R		G	A	S	B	I
		E	R	N	Å		A	R	R	O	G	A	N	T	
		H	Å	V		J	R		K	E	M	I	S	J	A
		E	K	K	A	S	S	A	N		N		T	Ä	R
		I	N	F	O	T	U	T		O	G	Ä	R	N	A
		D	Y		M	U	S	E	R		G	A	S	B	I
		E	R	N	Å		A	R	R	O	G	A	N	T	
		H	Å	V		J	R		K	E	M	I	S	J	A
		E	K	K	A	S	S	A	N		N		T	Ä	R
		I	N	F	O	T	U	T		O	G	Ä	R	N	A
		D	Y		M	U	S	E	R		G	A	S	B	I
		E	R	N	Å		A	R	R	O	G	A	N	T	
		H	Å	V		J	R		K	E	M	I	S	J	A
		E	K	K	A	S	S	A	N		N		T	Ä	R
		I	N	F	O	T	U	T		O	G	Ä	R	N	A
		D	Y		M	U	S	E	R		G	A	S	B	I
		E	R	N	Å		A	R	R	O	G	A	N	T	
		H	Å	V		J	R		K	E	M	I	S	J	A
		E	K	K	A	S	S	A	N		N		T	Ä	R
		I	N	F	O	T	U	T		O	G	Ä	R	N	A
		D	Y		M	U	S	E	R		G	A	S	B	I
		E	R	N	Å		A	R	R	O	G	A	N	T	
		H	Å	V		J	R		K	E	M	I	S	J	A
		E	K	K	A	S	S	A	N		N		T	Ä	R
		I	N	F	O	T	U	T		O	G	Ä	R	N	A
		D	Y		M	U	S	E	R		G	A	S	B	I
		E	R	N	Å		A	R	R	O	G	A	N	T	
		H	Å	V		J	R		K	E	M	I	S	J	A
		E	K	K	A	S	S	A	N		N		T	Ä	R
		I	N	F	O	T	U	T		O	G	Ä	R	N	A
		D	Y		M	U	S	E	R		G	A	S	B	I
		E	R	N	Å		A	R	R	O	G	A	N	T	
		H	Å	V		J	R		K	E	M	I	S	J	A
		E	K	K	A	S	S	A	N		N		T	Ä	R
		I	N	F	O	T	U	T		O	G	Ä	R	N	A
		D	Y		M	U	S	E	R		G	A	S	B	I
		E	R	N	Å		A	R	R	O	G	A	N	T	
		H	Å	V		J	R		K	E	M	I	S	J	A
		E	K	K	A	S	S	A	N		N		T	Ä	R
		I	N	F	O	T	U	T		O	G	Ä	R	N	A
		D	Y		M	U	S	E	R		G	A	S	B	I
		E	R	N	Å		A	R	R	O	G	A	N	T	
		H	Å	V		J	R		K	E	M	I	S	J	A
		E	K	K	A	S	S	A	N		N		T	Ä	R
		I	N	F	O	T	U	T		O	G	Ä	R	N	A
		D	Y		M	U	S	E	R		G	A	S	B	I
		E	R	N	Å		A	R	R	O	G	A	N	T	
		H	Å	V		J	R		K	E	M	I	S	J	A
		E	K	K	A	S	S	A	N		N		T	Ä	R
		I	N	F	O	T	U	T		O	G	Ä	R	N	A
		D	Y		M	U	S	E	R		G	A	S	B	I
		E	R	N	Å		A	R	R	O	G	A	N	T	
		H	Å	V		J	R		K	E	M	I	S	J	A
		E	K	K	A	S	S	A	N		N		T	Ä	R
		I	N	F	O	T	U	T		O	G	Ä	R	N	A
		D	Y		M	U	S	E	R		G	A	S	B	I
		E	R	N	Å		A	R	R	O	G	A	N	T	
		H	Å	V		J	R		K	E	M	I	S	J	A
		E	K	K	A	S	S	A	N		N		T	Ä	R
		I	N	F	O	T	U	T		O	G	Ä	R	N	A
		D	Y		M	U	S	E	R		G	A	S	B	I
		E	R	N	Å		A	R	R	O	G	A	N	T	
		H	Å	V		J	R		K	E	M	I	S	J	A
		E	K	K	A	S	S	A	N		N				